



Hoogspanningslijnen Brandevoort

We beloofden op de inloopbijeenkomst van 13 juni in het Carolus u als omwonenden actief te informeren over de ontwikkelingen rondom de hoogspanningslijnen in uw wijk.

In deze nieuwsbrief, na een samenvatting van het voorafgaande, aandacht voor:

- De haalbaarheidsstudie waarin TenneT de mogelijkheden op een rijtje laat zetten;
- Het adviesrapport over voorzorgsbeleid, hoogspanning en gezondheid van de heer Verdaas;
- De brief waarmee minister Wiebes dit advies aan de Tweede Kamer aanbood;
- De brief van de gemeente Helmond aan het kabinet over de mogelijkheden in Brandevoort;
- Voorgenomen metingen door Petersburg Consultants aan de geleiders in Brandevoort.

Wat voorafging

Zoals u weet zijn alle hoogspanningslijnen, zowel die boven- als ondergronds, omgeven met een laagfrequent magneetveld. Zo'n spanningsveld ontstaat overal waar je elektriciteit door een draad geleidt. Zekerheidshalve willen overheden dergelijke velden zo klein en laag mogelijk in kracht houden. Diverse ministeries (Economische Zaken en Klimaat, Medische Zorg en Sport en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), het RIVM, de Gezondheidsraad, GGD, netwerkbeheerder TenneT en gemeente Helmond werken samen om inwoners zowel een gezonde en veilige woonomgeving te bieden als van elektriciteit te voorzien. Voor bovengrondse hoogspanningslijnen formuleerden instanties zorgvuldigheidsregels en voorzorgsbeginnselen.

Voorzorgsnorm bovengrondse hoogspanningslijn

Als voorzorgsnorm hanteren overheden sinds 2005 als grens voor hoe sterk een magneetveld in de bebouwde omgeving mag zijn 'een jaargemiddelde van 0,4 microtesla in (verblijfs)ruimten'. Om te bepalen tot op welke afstand van een bovengrondse hoogspanningslijn deze kracht heerst, maken betrokkenen gebruik van de berekeningsmethode zoals het RIVM die opstelt.

Met oudere versies van die methode kwam de magneetveldzone in Brandevoort, 0,4 microtesla jaargemiddeld, op 45 meter aan weerszijden. Binnen die zone werd bewoning voor alle zekerheid afgeraden. In 2015 publiceerde het RIVM een nieuwe berekeningsmethode, 'Handreiking 4.1'. Deze schrijft voor dat het voor de uitkomst van de berekening niet uitmaakt hoeveel stroom er daadwerkelijk over een lijn gaat. Ze gaat uit van de hoeveelheid stroom die over een lijn zou *kunnen* gaan.

Nu zijn de lijnen in Brandevoort nogal zwaar uitgevoerd; er kán in geval van een transportprobleem elders in het land tijdelijk (veel) meer stroom overheen worden gestuurd. In de praktijk gebeurt dat zelden. Als je het met een verkeersweg zou vergelijken: er 'hangt' de capaciteit voor een zesbaans snelweg, doorgaans gebruikt TenneT slechts iets meer dan één rijstrook. De nieuwe berekening houdt daarmee geen rekening. Ze berekent de magneetveldzone van de snelweg. Zonder dat in de praktijk iets veranderde, werd de zone in Brandevoort aldus op papier 75 meter breed.

De gemeente Helmond nam zich voor de magneetveldzones ook volgens die nieuwe rekenmethode, Handreiking 4.1, terug te brengen naar een breedte van 45 meter. Om dat voor elkaar te krijgen, ging ze in overleg met TenneT, de netwerkbeheerder en eigenaar, en met het ministerie.

Dit konden we allemaal al vertellen toen we elkaar op 13 juni ontmoetten in de aula van het Carolus Borromeus College. Inmiddels zijn er weer nieuwe ontwikkelingen, landelijk en lokaal.



Haalbaarheidsstudie voor Helmond

In opdracht van netbeheerder TenneT doet DNV GL, een advies- en ingenieursbureau onder meer op het gebied van Energie, een haalbaarheidsstudie. Kernvraag: wat is er allemaal nodig en wat moet er gebeuren om aan de wens van de gemeente Helmond te voldoen om de magneetveldzone van 0,4 microtesla jaargemiddeld terug te brengen tot ca 45 meter aan weerszijden van de lijnen in Brandevoort?

Dit onderzoek zet straks duidelijk op een rij wat er kan gebeuren aan het verkabelen (ondergronds leggen) van de 150 kV-lijnen en het reduceren van de magneetvelden van de 380 kV-lijnen. De studie behandelt onder veel meer (theoretische) magneetvelden, zones, vergunningen, ontwerpen, verbouwingen, bestemmingsplannen, wet- en regelgeving en de kosten.

Wat de haalbaarheidsstudie nog niet behandelt is het ondergronds brengen van de 380 kV-geleiders. Vanuit de gemeente wordt er bij TenneT op aangedrongen ook deze oplossing te onderzoeken. Volgens TenneT is die oplossing op dit moment nog niet toegestaan. Er zijn in Nederland slechts enkele plaatsen waar bij wijze van proef 380 kV-lijnen verkabeld zijn. Brandevoort is geen experimenteertracé, aldus TenneT

Advies Voorzorgbeleid Hoogspanning en Gezondheid

Begin oktober bood minister Wiebes de Tweede Kamer het rapport aan van hoogleraar Co Verdaas, getiteld 'Advies Voorzorgbeleid Hoogspanning en Gezondheid'. Verdaas' opdracht was onderzoek te doen naar de manier waarop we in Nederland omgaan met hoogspanning, magneetvelden en gezondheid. Zowel het rapport van Verdaas als de aanbiedingsbrief van Wiebes staan op www.helmond.nl/hoogspanningslijnen.

De heer Verdaas stelt vast dat in veertig jaar internationaal onderzoek geen causaal verband is aangetoond tussen dergelijke magneetvelden en het vóórkomen van kanker en andere ziekten. Het tegendeel ('een dergelijk verband bestaat *niet*') is evenmin onomstotelijk bewezen. Er is, anders gezegd, niet bekend of en in hoeverre er gevaren verbonden zijn aan magneetvelden van hoogspanningslijnen.

Verder vermoedt Verdaas dat het formuleren van voorzorgsbeleid op zichzelf bij mensen leidde tot zorgen over risico's. Door een norm van '0,4 microtesla gemiddeld in een jaar' te formuleren, ontstaat gemakkelijk het idee dat hogere waarden 'dus' gevaarlijk zijn. In dat kader verwijst Verdaas naar andere landen in Europa. In veel landen geldt als maximale norm voor publieke ruimten een waarde van 100 microtesla en bij 'beroepsmatige blootstelling' 1.000 microtesla. Ook in die landen is geen duidelijk verband tussen hoogspanningslijnen en ziekten aan te tonen.

Verdaas suggereert in zijn rapport een herijking van het Nederlandse beleid. Alle bij het transport van stroom betrokken partijen zouden met elkaar moeten nagaan welke voorzorgsmaatregelen ze redelijkerwijs kunnen nemen om de magneetvelden zo klein mogelijk te houden. Hij gebruikt daarvoor het acroniem 'ALARA', As Low As Reasonably Achievable ('Zo Laag Als Redelijkerwijs Bereikbaar').



Aanbiedingsbrief Wiebes

Toen de minister het bovengenoemde advies van Verdaas naar de Tweede Kamer stuurde, deed hij er een brief bij waarin hij alvast vooruitloopt op het beleid dat hij moet gaan ontwikkelen. De minister wil, samen met betrokken bedrijven en overheden, komen tot een set 'ALARA'-maatregelen. Die set moet een overzicht worden van zinvolle ingrepen om magneetvelden in te dammen. Met zo'n overzicht in de hand kunnen gemeenten, provincies en netbeheerders gemakkelijker afspraken maken over hoe de elektromagnetische straling beperkt moet worden. Hier wil de gemeente Helmond actief aan gaan bijdragen.

Wiebes wil dat overzicht laten opstellen door een onafhankelijke partij, begeleid door een commissie waarin overheden, netbeheerders en kennisinstellingen zitten. De maatregelen ('die redelijk, proportioneel en praktisch realiseerbaar zijn') zouden voor de zomer van 2020 op een rijtje moeten staan. Inmiddels is daarvoor een projectleider Voorzorgbeleid aangesteld.

Brief aan het kabinet

Om meer mogelijkheden te krijgen voor het inkrimpen van de magneetveldzone in Brandevoort schreef de gemeente een brief aan de ministeries van EZ&K (minister Wiebes), BZK en de nieuwe projectleider Voorzorgbeleid. In deze brief dringt Helmond er bij de bestuurders in Den Haag op aan toe te staan ook in Brandevoort 380 kV-geleiders ondergronds te brengen. Als we de 380 kV-geleiders verkabelen kunnen we de magneetveldzone waarschijnlijk sneller en doelgerichter versmallen. Nu bestaat die mogelijkheid nog niet omdat autoriteiten de belangrijke 380 kV-geleiders voor de zekerheid liever bovengronds, in het zicht en bereikbaar houden. Bij storingen zijn ze dan sneller te repareren.

Daarnaast biedt Helmond zich in de brief aan als pilotgemeente voor het aangekondigde ALARA-beleid. We zouden graag deelnemen aan experimenten met het gezamenlijk beteugelen van magneetvelden.

Metingen door Petersburg Consultants

Inmiddels zijn we met ons eigen ingenieursbureau, Petersburg Consultants, constructief in overleg over het thema meten en een eventuele aanpak.

Over een half jaar met elkaar in gesprek

We hopen dat u met deze nieuwsbrief weer helemaal op de hoogte bent van de laatste stand van zaken. Wanneer straks meer duidelijkheid komt vanuit Den Haag (bron van wet- en regelgeving én van financiering) willen we graag rechtstreeks met u in gesprek. Rond de zomer van 2020, als de nieuwe magneetveldrichtlijnen bekend worden, organiseren we daartoe weer een bijeenkomst.